

บทที่ 2

อุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย

ความหมายของคำว่า "โรงแรม"

คำว่า "โรงแรม" หรือที่มาจากคำภาษาฝรั่งเศสที่ว่า "Hotel" นั้น เดิมทีเป็นคำในภาษาฝรั่งเศสที่ให้ความหมายว่า "คฤหาสน์ในเมือง บ้านขนาดใหญ่ โรงอาคารขนาดใหญ่ ฯลฯ ดังเช่นคำว่า Hotel De Ville..... เทศบาลเมือง"¹

ในอดีตกล่าวคำว่า "โรงแรม" หรือ "Hotel" นั้นเขาจะเรียก อาคารที่พักสำหรับคนเดินทาง ต่อมาเมื่อการคมนาคมเจริญยิ่งขึ้น การเดินทางติดต่อกันระหว่างท้องถิ่นทั้งใกล้และไกล รวมถึงการเดินทางระหว่างประเทศเพื่อธุรกิจ และท่องเที่ยวจึงเพิ่มขึ้น ทำให้ความต้องการที่พักแรมระหว่างการเดินทางเพิ่มขึ้น จึงทำให้มีการปรับปรุงการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้นจากเดิม ซึ่งมีลักษณะเพียงแค่อำเภอที่พักแรมได้มาเป็นที่พักที่มีความสะดวกสบาย โดยเพิ่มการบริการด้านต่าง ๆ เช่น อาหาร เครื่องดื่ม ซักผ้าทำความสะอาด และอื่น ๆ ประกอบกับมีผู้สนใจในธุรกิจโรงแรมเป็นอาชีพเพิ่มขึ้น จึงจำต้องมีการแข่งขันให้บริการแก่บุคคลที่มาพักแรม ธุรกิจโรงแรมจึงเจริญขึ้นตามลำดับอย่างรวดเร็ว และต่อมาเมื่อกิจการทำนองเดียวกันนี้ถูกนำไปก่อสร้างตามส่วนต่าง ๆ ของโลกคำว่า "Hotel" จึงแพร่หลายตามไปด้วย

ความหมายและลักษณะของอุตสาหกรรมโรงแรม

เมื่อกล่าวคำว่า "อุตสาหกรรม" อาจมีผู้เข้าใจผิดว่าจะต้องมีโรงงาน เครื่องจักรกลมีปล่องไฟใหญ่โต มีผลผลิตเป็นสินค้าอุปโภค บริโภคนานาชนิด แต่แท้

¹"บทเกริ่น" วารสารมิชชันนารีศึกษา ฉบับพิเศษ (การตกแต่งภายในโรงแรมชั้นหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร) ๒๕๒๕ : ๒๕

จริงแล้ว คำว่า อุตสาหกรรม (Industry) มีความหมายว่า "การดำเนินงานที่มีแบบแผนการดำเนินงานที่ค้ำมีมาตรฐานควบคุมให้อยู่ในกรอบไม่ไขว่พลอยให้เป็นไปตามยถากรรม" ¹

ความหมายของคำว่าโรงแรมนั้น ตามพระราชบัญญัติโรงแรมปี 2478 มาตรา 3 กล่าวว่า โรงแรมหมายถึง "บรรณสถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทาง หรือบุคคลที่หาที่อยู่หรือที่พักชั่วคราว" จะต้องประกอบด้วยบริการอาหารและเครื่องดื่มให้แก่ผู้ที่เข้าพักตามต้องการได้ด้วย มีกำหนดไว้ในมาตรา 25 ว่า "เคหะสถานใดใช้เป็นบ้านพัก ดังกล่าวคือ ใช้เฉพาะเป็นที่รับบุคคลที่ประสงค์จะไปพักอาศัยอยู่ ซึ่งระยะเวลาอย่างน้อยหนึ่งคืน โดยผู้มีสิทธิให้ใช้มิได้ขายอาหารหรือเครื่องดื่มใด ๆ แก่ผู้พัก เป็นปกติธุระ หรือแก่ประชาชน ไม่ถือว่าเป็นโรงแรมตามความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้" นอกจากนี้พระราชบัญญัติโรงแรมของประเทศไทย (Hotel Proprietor Act 1956) กำหนดว่า โรงแรมคือ "สถานที่ประกอบการที่ผู้ประกอบการจะต้องมีอาหาร เครื่องดื่มและที่พักไว้บริการคนเดินทางที่จ่ายค่าบริการนั้น"

ดังนั้น คำว่า "อุตสาหกรรมโรงแรม" อาจพอสรุปได้ว่า เป็นการดำเนินงานที่มีสถานประกอบการ จัดตั้งเพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลที่หาที่อยู่หรือที่พัก มีบริการอาหาร เครื่องดื่มไว้บริการคนเดินทางอย่างมีแบบแผน มีมาตรฐานควบคุมตามข้อข้อยกเว้นของการบริการนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ อุตสาหกรรมโรงแรมจึงแตกต่างไปจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีผลผลิตเป็นสินค้ารูปวัตถุ แต่โรงแรมเป็นเครื่องมือการผลิตที่มุ่งขายบริการให้ใคร่ไร ให้คุ้มกับการบริหารงานและทุนที่ลงไป ผลผลิตของอุตสาหกรรมโรงแรมในทางเศรษฐศาสตร์เป็นหน่วยผลิตเชิงซ้อน (Complex Productive Unit) ซึ่งต้องบริการงานด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น การให้เช่าห้องพัก การให้เช่าห้องโถง ห้องรับแขก สระว่ายน้ำ สวนดอกไม้ ห้องจัดเลี้ยง ห้องประชุม ฯลฯ

ปรีชา แคนโรจน์ "การโรงแรม" พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2525.

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในเรื่องการจัดแบ่งงาน (Function) ของโรงแรม ตามความสามารถ และความถนัดส่วนบุคคลในระหว่างลูกจ้างและคนงานของโรงแรม ความซับซ้อนของโรงแรมทำให้มีการประสานงานโดยตรง (Direct Collaboration) ระหว่างบริการต่าง ๆ ชนิด เช่น ผู้คุมเรื่องเหล้า (Cellar Man) จะต้องพร้อมที่จะจ่ายไวน์ให้กับร้านอาหารหรือบาร์ในโรงแรม แผนกซักรีดจะต้องแจกจ่ายผ้าสะอาดให้ตามห้องต่าง ๆ นักบัญชีจะต้องทำบันทึกไว้ตลอดเวลาว่า ลูกค้าได้ใช้จ่ายเท่าใดบ้าง ในร้านอาหาร บาร์ ค่าห้องของโรงแรม ฯลฯ หน้าที่ต่าง ๆ เหล่านี้ มีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน เป็นลักษณะพิเศษของการบริการในโรงแรม โดยเฉพาะเมื่อมีความต้องการแบบเฉพาะหน้า ที่เกิดขึ้นในระหว่างวันอาทิตย์หรือตลอดปี ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมโรงแรมจึงจะต้องมีความยืดหยุ่นอย่างมากในการปรับตัวให้เข้ากับความประสงค์ของการบริการนั้น ๆ¹

ลักษณะของอุตสาหกรรม โรงแรม² โดยทั่วไปจะมีลักษณะดังนี้

1. เป็นสิ่งก่อสร้างที่เคลื่อนไหวไม่ได้ (อสังหาริมทรัพย์) ไม่สามารถติดตามลูกค้าไปยังที่ต่าง ๆ ได้ (Fixed Location)
2. การขายบริการจะต้องขาย ณ ที่ทำการผลิต ณ สถานที่ผู้ให้บริการอยู่ และในเวลาที่ต้องการไม่ใช่ก่อนหรือหลัง
3. เป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สามารถเก็บผลผลิตไว้ได้ ผลผลิตจึงเป็นสินค้าที่เสียได้ง่าย (Perishable Goods) เพราะห้องที่ว่างแต่ละคืนจะทำให้เกิดการขาดทุนที่เอาคืนไม่ได้ (Irretrievable Loss) เนื่องจากห้องนั้นไม่สามารถเก็บไว้เพื่อบริการในอนาคตได้
4. ขึ้นอยู่กับแรงงานมนุษย์ มีขอบเขตจำกัดในการใช้เครื่องทุ่นแรงทดแทน
5. เป็นสถานที่พักเปิดให้บริการต่าง ๆ แก่สาธารณชนทุกคนที่สามารถพักได้

¹ปรีชา แคนโรจน์ "การโรงแรม" พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2525.

²เรื่องเดียวกัน.

009889

(ยกเว้นเด็กที่ไม่มีผู้ปกครอง ในบางกรณีตามระเบียบกฎหมาย และระเบียบวัฒนธรรม)

6. เป็นอุตสาหกรรมที่ขายสินค้าและบริการ ซึ่งต้องอาศัยการจ่ายเงินจากลูกค้าเพื่อชดเชยกับต้นทุนที่จำเป็น และให้โรงแรมได้มีกำไรพอสมควร เอกสิทธิ์ทางการค้าเป็นสิทธิเฉพาะตัวของอุตสาหกรรมโรงแรม อย่างไรก็ตามในบางประเทศรัฐจะเป็นผู้ให้เงินกู้ เงินช่วยเหลือและสิทธิในการเงิน เพื่อส่งเสริมกิจกรรมในโรงแรม และช่วยให้โรงแรมมีกำไร

7. ควรจะเป็นการบริการเฉพาะคน (Individual Service) แก่ลูกค้าแต่ละคนเท่า ๆ กันกับครอบครัว หรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง ๆ แต่อุปสงค์จะมีลักษณะแตกต่างกันไปและไม่สม่ำเสมอ

8. เป็นบริการเบ็ดเสร็จที่เป็นระเบียบซึ่งมีคุณภาพในระดับมาตรฐานหรือระดับเยี่ยมห้องพักรวมห้องน้ำหรือไม่มีห้องน้ำ อาหารในราคาต่าง ๆ กัน มีบริการซักผ้า ซักแห้ง ชายโปสการ์ด ชายซองที่ระลึก บุหรี่ และเครื่องคัม ฯลฯ

9. การลงทุนในอุตสาหกรรมโรงแรมต้องใช้เงินจำนวนมาก และส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ประจำ

10. อุตสาหกรรมโรงแรมต้องอาศัยบริการหลายอย่าง (Supporting Service) ได้แก่ การขนส่ง การให้บริการค่านอาหาร เครื่องคัม การให้ความบันเทิง การท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการสร้างโรงแรมในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อความภูมิใจในความเป็นเจ้าของ
2. เพื่อหากำไรจากโรงแรมนั้น
3. เพื่อหากำไรจากการได้รับการส่งเสริมและการเงิน
4. เพื่อหากำไรจากการเพิ่มขึ้นของราคาทรัพย์สิน
5. เพื่อเพิ่มค่าของทรัพย์สินที่อยู่ใกล้เคียง

6. เพื่อเหตุผลเกี่ยวกับการโคลนภาษีเงินได้¹

ความเป็นมาของอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย

อันที่จริงแล้วคำว่า "อุตสาหกรรมโรงแรม" เพิ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในระยะ 10 กว่าปีมานี้เอง ก่อนหน้านั้นไม่มีใครคิดมาก่อนว่า การก่อสร้างโรงแรมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและผู้เดินทาง จะกลายเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญจนถึงขั้นกลายเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมได้ ย้อนหลังไปในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั่วกรุงเทพฯ มีโรงแรมเพียง 9 แห่ง ในจำนวนนี้มีเพียง 4 แห่งเท่านั้น ที่จะจัดอยู่ในชั้นที่สามารถรับรองนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้ อันได้แก่ โรงแรมโอเรียนเต็ล ซึ่งเป็นโรงแรมที่เก่าแก่ที่สุดของกรุงเทพฯ โรงแรมรัตนโกสินทร์ โรงแรมสุริยานนท์ และโรงแรมโทรคาเคโร ต่อจากนั้นมาอีกประมาณเกือบ 10 ปี สถิติของจำนวนโรงแรมก็มีได้ขยายเพิ่มขึ้นเท่าใดนัก กล่าวคือใน พ.ศ. 2503 กรุงเทพฯ มีโรงแรมทั้งหมดราว 15 แห่ง ที่สร้างขึ้นใหม่ ๆ ในช่วงดังกล่าวนี้และด้วยจุดมุ่งหมายจะให้เป็นที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศก็ได้แก่ โรงแรมเอราวัณ โรงแรมปรีนเซต และโรงแรมพลาซ่า เป็นต้น คิดจำนวนห้องพักทั้งหมดไม่ถึง 10,000 ห้อง

สาเหตุสำคัญที่ทำให้การสร้างโรงแรมในประเทศไทยอยู่ในปริมาณอันจำกัดคือ ประการแรก ประเทศไทยยังมีได้เป็นที่รู้จักคุ้นเคยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเท่าใดนัก ประการที่สอง ในสมัยก่อน การคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศยังไม่มีความสะดวกรวดเร็วเหมือนทุกวันนี้ ดังนั้น จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาถึงประเทศไทยจึงมีน้อยมาก นักธุรกิจชาวไทยไม่ค่อยกล้าเสี่ยงกับการลงทุนสร้างโรงแรมเท่าใดนัก และประการสุดท้ายก็คือ ในระยะเมื่อ 20 กว่าปีก่อนนี้ประเทศไทยยังไม่ได้เริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกันเลย ซึ่งทำให้ตลาดการท่องเที่ยวของไทยค่อนข้างจะแคบมากในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

¹ปรีชา แดงโรจน์ "การโรงแรม" พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2525.

หลังจากรัฐบาลได้มีการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ปัจจุบัน คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) ในปี พ.ศ. 2503 ปรากฏว่า การดำเนินงานของ อ.ส.ท. ได้รับความสำเร็จเป็นที่น่าพึงพอใจ กล่าวคือ สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ (ดูจากตารางที่ 1.1) การเคลื่อนไหวอย่างคึกคักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่พากันเดินทางมาประเทศไทย เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้การประกอบธุรกิจโรงแรมทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วย ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยบริการโรงแรมที่พักเป็นสำคัญ ถ้าโฆษณาชักชวนนักท่องเที่ยวมามาก ๆ แล้วไม่มีบริการห้องพักเพียงพอหรือพอแก่การต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแล้ว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ไปไม่รอด นักท่องเที่ยวหาที่พักไม่ได้ก็ยอมจะเลยผ่านประเทศไทยไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่น ซึ่งเท่ากับเป็นการเสียโอกาสทองของรายได้ที่น่าเสียดายยิ่ง คุ้มเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรมเป็นของคู่กัน จะมีแต่เพียงอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้ คือ ถ้าไม่มีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โรงแรมก็ตั้งอยู่ไม่ได้ ในทำนองเดียวกันถ้าไม่มีโรงแรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็ไม่เจริญ ยั่งยืนนาน ฉะนั้น กิจกรรมสองประเภทนี้มีความสำคัญอย่างใกล้ชิดที่สุด¹

คุ้มเหตุนี้อุตสาหกรรมโรงแรมของประเทศไทย จึงได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งการขยายตัวของอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทยจะสามารถเห็นได้ชัดจากตารางที่ 2.1 อันแสดงถึงจำนวนห้องพักของโรงแรมทั่วประเทศ

¹อนุวัตร โกศล "การวิเคราะห์ทางการเงินของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย โดยเปรียบเทียบโรงแรมที่ลงทุนโดยคนไทยกับโรงแรมที่มีชาวต่างชาติร่วมลงทุนด้วย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทชั้นมหาบัณฑิตภาควิชาการธนาคารและการเงิน บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

ตารางที่ 2.1 จำนวนห้องพักของโรงแรมทั่วประเทศไทยระหว่างปี 2520-2524

ภาค/เขต	2520	2521	2522	2523	2524
กรุงเทพฯ	11,104	11,286	11,326	11,927	13,824
ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯ)	1,915	3,487	3,799	2,813	5,430
ภาคตะวันออก	3,760	4,844	4,844	8,496	8,632
ภาคเหนือ	4,320	6,032	6,784	6,784	12,053
ภาคใต้	5,352	9,980	8,218	8,218	9,735
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,608	5,330	6,834	6,834	11,628
รวม	30,058	37,959	41,805	46,072	61,302

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครนั้น จะมีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนห้องพักของโรงแรมอยู่ในเกณฑ์ที่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2524 ตามตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเทียบกับจำนวนห้องพักโรงแรมในกรุงเทพฯ ระหว่างปี 2503 - 2524

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	จำนวนห้องพัก	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
2503	81,340	-	959	-
2504	107,754	32.47	1,330	38.68
2505	130,809	21.39	1,582	18.94
2506	195,076	49.13	1,722	8.84

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	จำนวนห้องพัก	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
2507	211,924	8.63	2,041	18.52
2508	225,025	6.18	2,469	20.97
2509	285,117	26.70	4,835	95.82
2510	335,845	17.79	6,338	31.08
2511	377,262	12.33	7,984	25.97
2512	469,784	24.52	7,984	-
2513	628,671	33.80	8,763	9.75
2514	638,738	1.60	9,259	5.66
2515	820,758	28.50	9,028	(2.50)
2516	1,037,737	26.43	9,746	7.95
2517	1,107,392	6.74	9,861	1.18
2518	1,180,075	6.56	10,331	4.77
2519	1,098,442	(6.91)	10,485	1.49
2520	1,220,672	11.12	11,104	5.90
2521	1,453,839	19.10	11,286	1.64
2522	1,591,455	9.47	11,326	0.35
2523	1,858,801	16.80	11,927	5.30
2524	2,015,615	8.44	13,824	15.91

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เนื่องจากการท่องเที่ยวได้ขยายตัวไปยังท้องถิ่นต่าง ๆ ประกอบกับการขยายตัวของอุตสาหกรรมโรงแรมเป็นอย่างรวดเร็วในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา จึงทำให้มีการลงทุนในการสร้างโรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นโรงแรมขนาดใหญ่ ใช้ทุนทรัพย์นับร้อยล้านบาทขึ้นไปมากขึ้นหลายแห่งกระจายไปอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต สงขลา เป็นต้น ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 จำนวนห้องพักในแหล่งท่องเที่ยวของไทย

จังหวัด	2520	2521	2522	2523	2524
กรุงเทพฯ	11,104	11,286	11,326	11,927	13,824
พัทยา	3,305	3,339	3,439	3,439	6,582
เชียงใหม่	2,639	3,038	3,249	3,255	4,870
สงขลา/หาดใหญ่	1,962	2,169	2,554	2,789	4,147
ภูเก็ต	983	1,643	1,945	2,147	2,520

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

อย่างไรก็ดี ส่วนใหญ่ของการลงทุนก่อสร้างโรงแรมเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศก็ยังคงมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่กรุงเทพฯ มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ประมาณการว่า ในปัจจุบันทุก ๆ ห้องของโรงแรมจะมีผู้ทำงานเกี่ยวข้องประมาณห้องละ 5 คน ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมโรงแรมจึงเป็นแหล่งสำคัญที่ช่วยทำให้คนมีงานทำเป็นจำนวนมาก

สำหรับในภาคเอกชนเองก็ได้มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งสมาคมโรงแรมไทยขึ้นมา เพื่อส่งเสริมและสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างนักธุรกิจโรงแรมผู้เป็นสมาชิก และเพื่อยกระดับมาตรฐานของโรงแรมทั้งหลายอยู่เสมอ

การจัดประเภทและมาตรฐานโรงแรม

วิธีการแยกประเภทและมาตรฐานของโรงแรมจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ การแบ่งชนิดของโรงแรมมีการแบ่งออกได้หลายวิธีคือ

- 1) การแบ่งชนิดของโรงแรมตามลักษณะที่ตั้ง
- 2) การแบ่งชนิดของโรงแรมตามมาตรฐานของโรงแรม
- 3) การแบ่งชนิดของโรงแรมตามการดำเนินงาน
- 4) การแบ่งชนิดของโรงแรมตามขนาด
- 5) การแบ่งชนิดของโรงแรมตามคนพัก

ในที่นี้จะกล่าวถึงการแยกประเภทหรือแบ่งชนิดของโรงแรมตามวิธีที่ 1, 2 เป็นตัวอย่างเท่านั้น

- 1) การแบ่งชนิดของโรงแรมตามลักษณะที่ตั้ง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ

ก. โรงแรมในเมือง (City Hotel) คือโรงแรมตามเมืองใหญ่ ๆ เช่น เมืองหลวง หัวเมืองตามภาคต่าง ๆ ที่มีความสำคัญทางด้านการค้า ธุรกิจ การทูต การศึกษา หรือการท่องเที่ยว ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวในลักษณะสถาปัตยกรรมเก่าแก่ของเมือง สำหรับบริการผู้ที่มาพักเพื่อดำเนินธุรกิจ หรือจุดประสงค์ดังกล่าวมาแล้ว ยกตัวอย่างเช่น

กรุงเทพฯ ได้แก่ โรงแรมดุสิตธานี โรงแรมนารายณ์ โรงแรมสยามอินเตอร์ ฯลฯ

เชียงใหม่ ได้แก่ โรงแรมเชียงใหม่ เป็นโรงแรมสำหรับท่องเที่ยวกับธุรกิจ

ข. โรงแรมในเมืองเล็ก (Small City Hotel) คือโรงแรมที่อยู่ในเมืองที่ห่างไกลชุมชนของเมืองใหญ่ หรืออยู่ในชุมชนชนบท และมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะประวัติศาสตร์ต่าง ๆ เช่น โรงแรมที่อยู่ในจังหวัด สุโขทัย อยุธยา ลำปาง

ค. โรงแรมตากอากาศ (Resort Hotel) คือโรงแรมที่อยู่ตามสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ชายหาด ริมทะเล ไร่ป่า ภูเขา เป็นต้น เพื่อพักผ่อนและสัมผัสบรรยากาศของธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น โรงแรมของ อ.ส.ท. เช่น ที่บึงเขาใหญ่ และเขนุกกระดิง และโรงแรมที่อยู่ในพญา

ในคำร่างเดิม ได้กำหนดให้โรงแรมท่าอากาศยาน (Airport Hotel) เป็นโรงแรมที่จัดอยู่ในหลักเกณฑ์หรือวิธีการนี้ด้วย

2) การแบ่งชนิดของโรงแรมตามมาตรฐานของโรงแรม¹ แบ่งออกเป็น

ก. โรงแรมชั้นพิเศษ (Delux Hotel) คือโรงแรมหรูหราฟุ่มเฟือยซึ่งมีส่วนให้บริการและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นค่านการบริการ อาหารหรือความหรูหราของห้องพัก

ข. โรงแรมชั้นหนึ่ง (First-Class Hotel) คือโรงแรมที่มีส่วนให้ความสะดวกสบาย และความสะอาด พร้อมด้วยการบริการครบถ้วน มีการจัดบริการที่ดี การจัดบริเวณรอบ ๆ โรงแรม ถ้าเป็นโรงแรมชั้นหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยว ต้องจัดบรรยากาศทั้งในและนอกให้เป็นส่วนหนึ่งของบริเวณ ที่ตั้งโรงแรม และให้รู้สึกว่าเป็นของประเทศนั้น เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ขาดเสียมิได้ คือ สระว่ายน้ำ ห้องอาหาร ห้องเลี้ยงรับรอง และห้องประชุม ตัวอย่างเช่น โรงแรมสยามอินเตอร์คอนติเนนตัล โรงแรมโอเรียลเต็ล ซึ่งโรงแรมชั้นหนึ่งจะมีการจัดบรรยากาศเป็นแบบไทย ๆ และมีส่วนบริการต่าง ๆ เช่น สระว่ายน้ำ ห้องอาหารต่าง ๆ ฯลฯ

ค. โรงแรมชั้นสอง (Second-Class Hotel) คือโรงแรมที่มีลักษณะการบริการและส่วนประกอบต่าง ๆ ค่อนข้างโรงแรมชั้นหนึ่ง

ง. โรงแรมชั้นสาม (Third-Class Hotel) คือโรงแรมที่มีการบริการและส่วนประกอบในความสะดวกน้อยกว่าโรงแรมชั้นสอง

¹ "ชนิดของโรงแรม". "มณฑลสถาปัตยกรรม ฉบับพิเศษ" การตกแต่งภายในโรงแรมชั้นหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร 2525, : 57-61.

จ. โรงแรมชั้นสี่ หรือโรงแรมราคาถูก (Cheap Hotel) คือโรงแรมที่ให้บริการที่พักราคาถูก หรือห้องนอนเท่านั้น ไม่มีบริการและการอำนวยความสะดวกสบาย เช่น โมเคิลต่าง ๆ หรือโรงแรมชั้นต่ำตามหัวเมือง¹

เนื่องจากการจัดประเภทและการกำหนดมาตรฐานหรือการจัดชั้นหรือระดับของโรงแรมอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามความแตกต่างในการกำหนดมาตรฐานของโรงแรมของแต่ละประเทศ ทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบกันในแต่ละประเทศได้

สำหรับประเทศไทยนั้น โรงแรมภายในประเทศอาจแยกออกได้เป็น

2 ประเภทคือ

1. โรงแรมที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นเป้าหมายการตลาด โรงแรมกลุ่มนี้จะมีมาตรฐาน และเครื่องอำนวยความสะดวกที่เพียงพอที่จะบริการชาวต่างชาติได้ และมีหลายแห่งที่เป็นโรงแรมในเครือชาย (Chain Hotel) ของโรงแรมในต่างประเทศ อาทิเช่น โรงแรมโอเรียนเต็ล . . . โรงแรมอินทราวิเจนท์ . . . เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงโรงแรมส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญด้วย

2. โรงแรมที่บริการนักท่องเที่ยวทั่วไป ส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ตามต่างจังหวัดที่มีเครื่องอำนวยความสะดวกพอสมควร และอัตราค่าที่พักต่ำกว่าประเภทแรก

ส่วนการจัดระดับของโรงแรมในประเทศไทยนั้น ได้ใช้อัตราค่าที่พักหรือเกณฑ์ราคาขั้นต่ำของห้องพักเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม โดยแยกออกเป็น 4 กลุ่มดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นโรงแรมที่มีอัตราค่าที่พักขั้นต่ำ ห้องเดี่ยวราคา 1,000 บาท หรือสูงกว่า เช่น โรงแรม คุณิศธานี โอเรียนเต็ล แอมบาสเคอร์ ฯลฯ เป็นต้น

¹"ชนิดของโรงแรม". "มณฑลสถาปัตยกรรม ฉบับพิเศษ" การตกแต่งภายใน โรงแรมชั้นหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร 2525, : 57-61.

กลุ่มที่ 2 เป็นโรงแรมที่มีอัตราค่าที่พักขั้นต่ำ ห้องเดี่ยวราคา 700 บาท หรือสูงกว่า เช่น โรงแรม นิวอัมรินทร์ เอเชีย เฟิร์สท ฯลฯ เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 เป็นโรงแรมที่มีอัตราค่าที่พักขั้นต่ำห้องเดี่ยวราคา 400-700 บาท เช่น โรงแรม ราชศุภมิตร สยาม อิมพาล่า ฯลฯ เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 เป็นโรงแรมที่มีอัตราค่าที่พักขั้นต่ำ ห้องเดี่ยวราคาต่ำกว่า 400 บาทลงมา เช่น โรงแรม พาเลียมেন্ট ลิเบอร์ตี โรส และโรงแรมส่วนใหญ่ในต่างจังหวัด เป็นต้น¹

ร่างการจกมาตรฐานของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย

ในการจกมาตรฐานของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย มีกฎเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ก. ดัชนีเกณฑ์กำหนด มาตรฐาน โดยพิจารณาจากอุปกรณ์ และการให้บริการ ในลักษณะต่าง ๆ ของโรงแรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- ดัชนีเกณฑ์กำหนดมาตรฐานบังคับ "ต้องมี"
- เกณฑ์กำหนดมาตรฐานที่ควรจะมี (มีเพียง 3 ข้อในรายการคือ ข้อ 12, ข้อ 17 และข้อ 35)

ข. ดัชนีเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละข้อจะมีคะแนนให้ตามความสำคัญ และคะแนนรวมจะเท่ากับ 480 คะแนน โรงแรมที่จะได้มาตรฐานของโรงแรมชั้นหนึ่งจะต้องได้คะแนนในแต่ละหัวข้อไม่ต่ำกว่า 50% และคะแนนรวมไม่ต่ำกว่า 60%

ร่างการจกมาตรฐานของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย จะแสดงให้เห็นในตารางที่ 2.4 ดังนี้

¹ธนาคารกสิกรไทย. "ธุรกิจโรงแรม : ปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยว," วารสารสรุปข่าวธุรกิจ 12(16-31 ตุลาคม 2524) : 5-12.

ตารางที่ 2.4 ร่างการจกมาตรฐานของโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทย

ลำดับที่	เกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ความจำเป็น
1	ขนาด จะต้องมีห้องพักไม่น้อยกว่า 100 ห้อง	5	ท
2	ขนาดของห้องนอน ห้องเดี่ยวทุกห้องจะต้องมีเนื้อที่ไมต่ำกว่า 18 ตารางเมตร ห้องคู่ทุกห้องจะต้องมีเนื้อที่ไมต่ำกว่า 22 ตารางเมตร	5	ท
3	ห้องสุครวมห้องนึ่งเลน มีห้องชุด 1 ห้อง ต่อห้องพัก 40 ห้อง	5	ท
4	สถานที่ตั้ง ก. ตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมต่อสภาพของ โรงแรม (ในตัวของเมืองในสถานคากอากาศ) ชายทะเล) และมีความสะดวกต่อการ คมนาคม (5) ข. มีรูปแบบและการออกแบบตกแต่งอย่างมี ศิลปะสมกับเป็นโรงแรมชั้นหนึ่ง (5)	10	ท
5	การบำรุงรักษา ส่วนประกอบต่าง ๆ ของโรงแรม (ตัวคึก เครื่องตกแต่ง อุปกรณ์) ได้รับการทนุบำรุงให้คงคุณภาพตามมาตรฐาน	15	ท

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับที่	เกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ความจำเป็น
6	สถานที่จอดรถและทางเข้า-ออก ก. มีสถานที่จอดรถเพียงพอสำหรับความจำเป็น ในการดำเนินธุรกิจและมีระบบเรียกตัวคนขับ(5) ข. ทางเข้า-ออกของ แยกไว้ต่างหากจากกัน (5)	10	ค
7	สวนและสระว่ายน้ำ ก. มีบริเวณที่จัดเป็นสวนสำหรับนั่งเล่นพักผ่อน(5) ข. มีสระว่ายน้ำที่ถูกคองความสุชลักษณะและ ขนาดมาตรฐานที่กำหนด (5)	10	ค
8	ระบบการปรับอากาศ ตลอดตัวตึกของโรงแรมจะต้องมีระบบการปรับอากาศ	20	ค
9	ห้องน้ำ ในห้องพักทุกห้องจะต้องมีห้องน้ำพร้อมเครื่องสุขภัณฑ์ ที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานโรงแรมชั้นหนึ่ง ตกแต่ง ในแบบที่ทันสมัย มีน้ำร้อน น้ำเย็น ตลอด 24 ชั่วโมง พื้นและผนังบุด้วยวัสดุที่ที่สวยงามและควยดีมีอากิ	30	ค
10	สถานที่ต้อนรับและให้ข่าวสาร จะต้องมีบริเวณที่จัดไว้เป็นสถานที่ต้อนรับและให้ ข่าวสาร มีพนักงานที่ได้ผ่านการอบรมและมีความ ชำนาญงานประจำอยู่	10	ค
11	ห้องพักผ่อน จะต้องมีห้องโถง และห้องพักผ่อน มีเก้าอี้นั่งพัก โต๊ะ เก้าอี้สำหรับอ่าน-เขียน มีขนาดสัมพันธ์กัน กับขนาดของโรงแรม	10	ค

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับที่	เกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ความจำเป็น
12	ห้องรับฝากของ มีห้องและบริการรับฝากของเบ็ดเตล็ด ห้องฝาก กระเป๋าเดินทางและสัมภาระ บริการคืนรับ	5	ค ค
13	สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการประชุม จะต้องมีห้องพิเศษสำหรับจัดการประชุมหรือจัดงาน เลี้ยง ขนาด 200 คนขึ้นไป	10	ค
14	ร้านค้า มีร้านจำหน่ายหนังสือ ตัวแทนบริการนำเที่ยว ตัวแทนบริษัทการบิน ร้านตัดผมชาย ร้านเสริมสวย ร้านจำหน่ายยา และร้านจำหน่ายของเบ็ดเตล็ด	10	ค
15	สิ่งอำนวยความสะดวกในการสื่อสาร มีบริการค่านการไปรษณีย์ โทรเลข รวมทั้งการ จำหน่ายควงตราไปรษณีย์และซอง มีบริการโทรศัพท์- ทางไกล โทรศัพท์ระหว่างประเทศ และ/หรือ เทเล็กซ์ภายในโรงแรม	10	ค
16	ลิฟท์ จะต้องมีลิฟท์สำหรับตัวคึกที่สูงเกิน 2 ชั้นไว้บริการ ตลอด 24 ชั่วโมง มีจำนวนสัมพันธ์กับจำนวนห้องพัก ในอัตรามาตรฐาน และมีลิฟท์สำหรับบริการอีกต่างหาก	10	ค

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับที่	เกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ความจำเป็น
17	<p>การตกแต่งและระบบแสง</p> <p>ก. ห้องพักทุกห้องจะต้องได้ขนาด มีเครื่องตกแต่งที่มีคุณภาพสูง และครบตามมาตรฐานพื้นที่ห้องปูพรมคลอก หรือถ้าพื้นปูด้วยวัสดุที่ทรงคุณค่า (หินอ่อน โมเสกฯ) ก็ควรจะมีพรมขนาดได้ ส่วนกับขนาดห้อง ผนังประดับมาโนโซผ้าคุณภาพดี ตกเบี่ยมด้วยฝีมือดี (20)</p> <p>ข. การจักรระบบแสงและการตกแต่งไฟในห้องพักห้องนำ ห้องสาธารณะ ทางเดินฯ จะต้องออกแบบให้สวยงามและสมประโยชน์(10)</p>	30	ต ก
18	<p>โทรศัพท์/วิทยุ</p> <p>ก. ในห้องพักทุกห้องต้องมีโทรศัพท์ต่อได้ทั้งภายนอกและภายในโรงแรม มีโทรศัพท์ติดต่อด้านศูนย์โทรศัพท์และโทรศัพท์สาธารณะควรมีระบบบริการเรียกภายใน (5)</p> <p>ข. ควรมีเครื่องรับโทรศัพท์ และวิทยุหรือระบบเสียงเพลงตามสายในห้องพักทุกห้อง(5)</p>	10	ต
19	<p>ห้องอาหาร</p> <p>มีห้องอาหารประเภทต่าง ๆ รวมทั้งคอฟฟี่ช็อป พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก มีบริการอาหารนานาชาติ (ไทย จีน ตะวันตก ญี่ปุ่นฯ) อย่างน้อย 4 ห้อง</p>	20	ต

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับที่	เกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ความจำเป็น
20	<p>การปฐมพยาบาล</p> <p>ห้องพักและห้องสาธารณะทุกห้องปฐมพยาบาลที่มีคุณภาพ ดีและดูแลรักษาให้คงสภาพอยู่เสมอ</p>	10	ค
21	<p>เครื่องใช้ที่เป็นผ้า</p> <p>ผ้าปูที่นอน ผ้าปูโต๊ะ ผ้าเช็ดตัว ผ้าห่ม ผ้าคลุมเตียง ฯลฯ จะต้องใช้คุณภาพดี มีจำนวนสัมพันธ์กับห้องพัก สะอาดปราศจาก ริ้วรอย ฝุ่นที่นอนและผ้าเช็ดตัวต้องเปลี่ยนทุกวัน</p>		
22	<p>ภาชนะเครื่องใช้</p> <p>เครื่องถ้วยชาม ช้อนส้อม และเครื่องแก้ว จะต้อง ใช้ของคุณภาพดีไม่มีรอยบิ่น รอยร้าว เครื่องเงิน จะต้องขัดถูให้สะอาดและขึ้นเงา</p>	10	ค
23	<p>ครัว</p> <p>ก. ห้องครัว ห้องเตรียมอาหาร จะต้องออกแบบ ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีอุปกรณ์ พร้อม มีการดูแลรักษาอย่างดี สะอาดและถูก สุขลักษณะ (15)</p> <p>ข. การทำความสะอาดเครื่องครัว ถ้วยชาม ช้อน ส้อม มีดเครื่องแก้ว ต้องทำตามหลักเกณฑ์ด้าน สุขอนามัย มีเครื่องล้างจาน (15)</p>	40	ค

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับที่	เกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ความจำเป็น
24	<p>ค. จะต้องมียุ้งเหียงหรือตู้แช่เหียงแบ่งออกเป็น ส่วนเก็บอาหารประเภทเนื้อสัตว์กับอาหารสด อื่น ๆ และเครื่องคั้น (10)</p> <p>บ. มีบาร์</p> <p>มีบาร์ที่ตกแต่งสวยงาม มีบริการที่สะดวกสบาย</p>	10	ค
25	<p>การบันเทิง</p> <p>มีสถานที่และบริการจัดงานบันเทิง คนตรี และการแสดง</p>	10	ค
26	<p>การบริการและพนักงาน</p> <p>ก. บริการต้อนรับ ซ่าวสาร และโทรทัศน์ จะต้องมิตลอก 24 ชั่วโมง (5)</p> <p>ข. บริการอาหารในห้องพัก (รวมทั้งอาหารว่างและเครื่องคั้น) จะต้องมิตลอก 24 ชั่วโมง (5)</p> <p>ค. บริการขนย้ายสัมภาระจะต้องมิตลอก 24 ชั่วโมง (5)</p> <p>ง. มีบริการซักรีด ซักแห้ง จักให้ไ้ความความ คองการ (5)</p> <p>จ. พนักงานประจำจะต้องผ่านการอบรม มีประสบการณ์และมีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน ที่กำหนด (10)</p>	50	ค

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ลำดับที่	เกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ความจำเป็น
27	<p>ฉ. พนักงานจะต้องสวมเครื่องแบบที่สะอาดและสง่างาม (10)</p> <p>ช. พนักงานที่มีหน้าที่ติดต่อกับลูกค้าและพูดภาษาอังกฤษได้ พนักงานระดับหัวหน้าจะต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี และถ้าพนักงานที่พูดภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ด้วยก็จะเป็นข้อได้เปรียบในการให้คะแนน (10)</p> <p>งานแม่บ้าน</p>	20	ค
28	<p>งานคานแม่บ้านจะต้องดำเนินไปตามมาตรฐานสากล</p> <p>น้ำร้อน-น้ำเย็น</p> <p>จะต้องมีระบบน้ำร้อน-น้ำเย็น ในห้องพักและห้องสุขาสาธารณะภายในโรงแรมตลอด 24 ชั่วโมง</p>	15	ค
29	<p>สถานที่แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ</p> <p>มีบริเวณที่จัดเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดำเนินงานโดยผู้ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย</p>	5	ค
30	<p>การรักษาความปลอดภัย</p> <p>จะต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง</p>	10	ค
31	<p>ตู้เย็น</p> <p>ก. มีตู้เย็นเล็กขนาดประมาณ 5 คิวบิกฟุต พร้อมเครื่องคิมที่บริการด้วยตนเองไว้บริการตามคำขอ (5)</p> <p>ข. จะต้องมียูเอชเอ/กระติกสุญญากาศใส่ น้ำคิมเย็นพร้อมแกนน้ำในห้องพักทุกห้อง (5)</p>		

ตารางที่ 2.4(ต่อ)

ลำดับที่	เกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐาน	คะแนนเต็ม	ความจำเป็น
32	ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน จะต้องมีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าฉุกเฉินที่สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าให้พอสำหรับระบบแสงสว่างทางเดิน ห้องสาธารณะ ลิฟท์ ห้องเย็น/ตู้เย็น และระบบประปา	15	ค
33	บริการด้านการแพทย์ มีบริการทางการแพทย์ตลอด 24 ชั่วโมง	5	ค
34	การป้องกันเพลิงและทางหนีไฟ จะต้องมีอุปกรณ์และระบบการป้องกันเพลิงและทางหนีไฟที่ถูกต้องและเพียงพอ	10	ค
35	สิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษ	15	ค
	รวม	480	

โรงแรมที่จะเข้าอยู่ในระดับนี้จะต้องได้คะแนนแต่ละหัวข้อไม่ต่ำกว่า 50% และคะแนนรวมไม่ต่ำกว่า 60%

ค ต้องมี

ค ควรมี

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

กิจการโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร

ในปี 2523 โรงแรมในเขตกรุงเทพฯ มีทั้งสิ้น 57 แห่ง และมีห้องพักรวม 11,927 ห้อง (ตารางที่ 2.5) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2522 จำนวน 601 ห้อง อัตราการเข้าพักโรงแรม (Occupancy Rate)เฉลี่ยร้อยละ 80 ซึ่งสูงกว่าปี 2522 (ตารางที่ 2.6) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มตามที่ระบุไว้ข้างต้น ปรากฏว่า ในปี 2523 กลุ่ม 1 และกลุ่ม 3 มีอัตราเข้าพักสูงมากตามลำดับ แต่ในปี 2521 และ 2522 กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 มีอัตราเข้าพักสูงตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูการท่องเที่ยว อัตราการเข้าพักในบางโรงแรมสูงถึงร้อยละ 100 เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมักจะจองห้องพักล่วงหน้าเป็นเวลานาน โดยบริษัทท่องเที่ยวเป็นผู้จัดการ นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวอิสระอีกด้วย ทำให้บางครั้งจำนวนห้องพักไม่เพียงพอแก่ความต้องการ¹

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงได้พิจารณาอนุมัติให้มีการเปิดยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน ในระหว่างวันที่ 8 มกราคม 2524 ถึง 30 มิถุนายน 2524 และให้ทางการให้การส่งเสริมการลงทุนกิจการโรงแรมในกรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน 2524 ซึ่งการให้การส่งเสริมดังกล่าวได้ส่งผลให้จำนวนห้องพักในโรงแรม เพิ่มขึ้นจาก 11,104 ห้องในปี 2520 เป็น 13,824 ห้องในปี 2524 โดยอัตราการเพิ่มห้องพักโรงแรมปี 2524 มีอัตราสูงถึงร้อยละ 15.9 จากอัตราเพียงร้อยละ 5.3 ของปี 2523 สำหรับปี 2525 จนถึงเดือนกรกฎาคม จำนวนห้องพักในกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นเป็น 14,923 ห้องแล้ว (ในตารางที่ 2.7) อันเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2524 ร้อยละ 8.0 ทั้งนี้ในขณะนี้โรงแรมขนาดใหญ่เปิดดำเนินการ 2 แห่ง คือ โรงแรมบางกอกพาเลซ (Bangkok Palace) และโรงแรมรามาร์เก็น (Rama Garden) เฉพาะสองแห่งนี้มีจำนวนห้องพักรวมกันถึงกว่าพันห้อง

¹ธนาคารกสิกรไทย. "ธุรกิจโรงแรม : ปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยว"
วารสารสรุปข่าวธุรกิจ 12 (16-31 ตุลาคม 2524) : 5-12.

ขณะนี้มีโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริมและอาจจะเปิดดำเนินการได้ใน
ระยะเวลา 1 ถึง 2 ปีข้างหน้า ได้แก่

โรงแรมแม่น้ำ (Mae Nam Hotel)	จำนวนห้องพัก 722 ห้อง
โรงแรมชงกริลา (Shangarila Hotel)	จำนวนห้องพัก 769 ห้อง
โรงแรมแปซิฟิก (Pacific Hotel)	จำนวนห้องพัก 689 ห้อง
โรงแรมรอยแกลคลิฟบีช (Royal Cliff Beach Hotel)	

จำนวนห้องพัก 1,020 ห้อง

นอกจากนี้ยังมีโรงแรมใหม่ที่ได้รับการส่งเสริมและสามารถเปิดดำเนินการแล้ว มีดังนี้

โรงแรมรอยัล ออคิด (Royal Orchid Hotel) จำนวนห้องพัก 816 ห้อง

โรงแรมเซ็นทรัล พลาซ่า (Central Plaza Hotel) จำนวน
ห้องพัก 600 ห้อง

โรงแรมท่าอากาศยาน (Bangkok Airport Hotel) จำนวน
ห้องพัก 300-450 ห้อง

โรงแรมบางกอกเพนินซูลา (Bangkok Peninsula Hotel)
จำนวนห้องพัก 400 ห้อง

โรงแรมฮิลตันบางกอก (Hilton International Bangkok At Park-
Nai Lert Hotel) จำนวนห้องพัก 400 ห้อง

รวมจำนวนห้องพักของโรงแรมในเขตกรุงเทพฯ จะมีจำนวนมากกว่า
16,000 ห้องในปี 2526 และมากกว่านั้นในปีต่อ ๆ ไป ในด้านอัตราการเข้าพัก

(Occupancy Rate) อันเป็นดัชนีแสดงถึงอัตราการขายบริการเข้าพัก
โรงแรมนั้นได้แสดงสภาวะการณ์แจ่มใสขึ้นจากปี 2520 ซึ่งอัตราดังกล่าวมีเพียง
ร้อยละ 61.9 ได้เพิ่มเป็นร้อยละ 80.1 ในปี 2523 (ดูตารางที่ 2.7) ทั้งนี้เพราะ
ในระยะเวลา¹

¹ธนาคารกสิกรไทย, "ปัญหาอุปทานส่วนเกินของห้องพักโรงแรม" วารสาร
สรุปข่าวธุรกิจ 13 (16-31 สิงหาคม 2525) : 5-13

กิ่งกล้าจำนวนห้องพักในเขตกรุงเทพฯ ขยายตัวค่อนข้างช้า ขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยว
มีการเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก แต่จากการให้การส่งเสริมการลงทุนตั้งแต่ปลายปี 2521
อันส่งผลให้มีการขยายจำนวนห้องพักอย่างมากนับตั้งแต่ปี 2524 เป็นต้นมา ทำให้
อัตราการเข้าพักในปี 2524 ลดลงเป็นเพียงร้อยละ 77.7 ซึ่งเป็นที่คาดว่าอัตรา
ดังกล่าวคงจะลดลงเหลือร้อยละ 70 และร้อยละ 60 ในปี 2525 และปี 2526 ทั้งนี้
เพราะจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้น ขณะที่การขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวเริ่มชะลอ
ตัวลง¹

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ธนาคารกสิกรไทย, "ปัญหาอุปทานส่วนเกินของห้องพักโรงแรม" วารสาร
สรุปข่าวธุรกิจ 13(16-31 สิงหาคม 2525) : 5-13.

ตารางที่ 2.5 จำนวนโรงแรมและจำนวนห้องพักในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของไทย

ปี แหล่งท่องเที่ยว	2517		2518		2519		2520		2521		2522		2523		2524
	จำนวน โรงแรม	จำนวน ห้องพัก	จำนวน โรงแรม	จำนวน ห้องพัก	จำนวน โรงแรม	จำนวน ห้องพัก	จำนวน โรงแรม	จำนวน ห้องพัก	จำนวน โรงแรม	จำนวน ห้องพัก	จำนวน โรงแรม	จำนวน ห้องพัก	จำนวน โรงแรม	จำนวน ห้องพัก	จำนวนห้องพัก
กรุงเทพฯ	60	9,361	63	10,331	61	10,485	58	11,104	58	11,286	58	11,326	57 *	11,927	13,824
เชียงใหม่	36	2,129	37	2,275	34	2,268	36	2,639	41	3,032	41	3,249	41	3,255	4,870
พัทยา	24	1,936	25	2,564	27	3,353	28	3,305	29	3,339	31	9,439	31	3,784	6,582
สงขลา/หาดใหญ่	17	1,277	23	1,583	25	1,835	29	1,962	30	2,169	36	2,554	38	2,800	4,141
ภูเก็ต	4	413	6	470	8	808	8	983	35	1,643	47	1,945	48	2,147	2,520
นราธิวาส	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	618	24	785	

ที่มา : กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี 2524

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.6 อัตราการเข้าพักในโรงแรม เขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

เขตกรุงเทพมหานคร

หน่วย : ร้อยละ

ปี โรงแรม	ปี					
	2518	2519	2520	2521	2522	2523
กลุ่มที่ 1	72.10	71.68	72.28	82.78	83.21	84.36
กลุ่มที่ 2	72.58	67.02	58.76	81.42	81.09	78.72
กลุ่มที่ 3	63.53	47.11	65.74	70.50	77.85	82.41
กลุ่มที่ 4	61.89	54.52	50.99	71.50	74.06	75.03
อัตราเฉลี่ยต่อปี	67.53	60.08	61.94	76.55	79.05	80.13

เขตต่างจังหวัด

ปี แหล่งท่องเที่ยว	ปี					
	2518	2519	2520	2521	2522	2523
เชียงใหม่	45.16	61.79	42.16	68.75	67.57	68.75
พัตยา	47.62	42.08	50.50	64.11	70.85	64.81
สงขลา/ภาคใหญ่	65.29	48.25	69.72	69.88	72.31	67.17
ภูเก็ต	64.58	-	-	61.50	59.03	67.09
นราธิวาส	-	-	-	-	69.28	71.00

กลุ่ม 1 อัตราค่าที่พักห้องเดี่ยวตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไป

กลุ่ม 2 อัตราค่าที่พักห้องเดี่ยวตั้งแต่ 700 บาทขึ้นไป

กลุ่ม 3 อัตราค่าที่พักห้องเดี่ยวระหว่าง 400-700 บาท

กลุ่ม 4 อัตราค่าที่พักห้องเดี่ยวตั้งแต่ 400 บาทลงมา

ที่มา : กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.7 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและจำนวน
ห้องพักในโรงแรมในกรุงเทพมหานคร ปี 2515-2524

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง ต่อปี (%)	จำนวนห้องพัก โรงแรมใน กรุงเทพฯ (ห้อง)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง ต่อปี (%)	อัตราการเข้าพัก
2515	820,758	28.50	9,028	(2.50)	64.33
2516	1,037,737	26.43	9,746	7.95	69.22
2517	1,107,392	6.74	9,861	1.18	72.22
2518	1,180,075	6.56	10,331	4.77	70.62
2519	1,098,442	(6.91)	10,485	1.49	66.49
2520	1,220,672	11.21	11,104	5.90	61.94
2521	1,453,839	19.10	11,286	1.64	76.55
2522	1,591,455	9.47	11,326	0.35	79.05
2523	1,858,801	16.80	11,927	5.30	80.13
2524	2,015,615	8.44	13,824	15.91	77.68*
2525	2,100,000***	4.19	14,923**	7.95	

* ตัวเลขเบื้องต้น

** ถึงเดือนกรกฎาคม

*** เป้าหมายที่ได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

กิจการโรงแรมเมืองเชียงใหม่

ในปี 2523 เชียงใหม่มีโรงแรมทั้งสิ้น 41 แห่ง จำนวนห้องพัก 3,255 ห้อง และอัตราการเข้าพักร้อยละ 68.8 (ตารางที่ 2.6) ในปี 2524 จำนวนโรงแรมเพิ่มขึ้นเป็น 47 แห่ง และจำนวนห้องพักขยายเป็น 3,777 ห้อง โรงแรมส่วนใหญ่จะมีนักท่องเที่ยวเข้าพักอย่างหนาแน่นในช่วงฤดูเทศกาลสงกรานต์ซึ่งจะมีการจองห้องล่วงหน้าเป็นเวลานาน จากการสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่างของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพบว่า ชาวต่างประเทศที่เดินทางไปยังเชียงใหม่เกือบทั้งหมดเข้าพักในโรงแรม ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยเกือบครึ่งหนึ่งเข้าพักในโรงแรม นอกนั้นก็มักจะพักบ้านเพื่อน หรือญาติ และที่อื่น ๆ

กิจการโรงแรมในเขตพญา

ในปี 2523 พญามีโรงแรม 31 แห่ง (ไม่รวมบ้านพักตากอากาศ) จำนวนห้องพักทั้งสิ้น 3,784 อัตราเข้าพักร้อยละ 64.8 วันพักเฉลี่ย 4.7 วัน โดยมีนักท่องเที่ยวเข้าพักในโรงแรม 476,563 คน เพิ่มจากปี 2522 ร้อยละ 23.3 แยกเป็นชาวต่างชาติ 405,888 คน หรือร้อยละ 85.2 นอกนั้นเป็นชาวไทย ในปี 2524 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนวิธีการจัดเก็บข้อมูล โดยรวมโรงแรมและบ้านพักตากอากาศเข้าด้วยกัน ทำให้จำนวนที่พักเพิ่มขึ้นไปเป็น 83 แห่ง และมีจำนวนห้องพักจำนวน 6,244 ห้อง

กิจการโรงแรมในเขตสงขลา/หาดใหญ่

แหล่งท่องเที่ยวนี้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี ในปี 2523 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ายังสงขลา โดยผ่านด่านทางภาคใต้เป็นจำนวนถึง 317,672 คน ซึ่งเป็นชาวมาเลเซียถึง 261,468 คน หรือร้อยละ 82.3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ผ่านเข้ามาทางด่านนี้ ส่วนในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2524 นี้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมายังสงขลาโดยผ่านด่านทางภาคใต้ 156,911 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวมาเลเซีย คือมีจำนวน 119,310 คน หรือร้อยละ 76 ของนักท่องเที่ยวที่ผ่านเข้ามาทางด่านนี้ ในปี 2523 โรงแรมในหาดใหญ่มีจำนวน 38 แห่ง ซึ่งมีห้องพักรวม 2,800 ห้อง และมีอัตราเข้าพัก

ขยายเป็น 3,328 ห้อง ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 18.9 จากการสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่างของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า ร้อยละ 85 และร้อยละ 34.6 ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยว ณ สงขลา/หาดใหญ่ จะเข้าพักในโรงแรมตามลำดับ

กิจการโรงแรมในภูเก็ต

แหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นที่เลื่องลือในด้านความงามของธรรมชาติแห่งนี้ เริ่มได้รับการพัฒนาทั้งจากภาครัฐบาล และภาคเอกชน ในปัจจุบันมีสนามบินที่ทันสมัยทำให้การเดินทางสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเพื่อนบ้านนิยมเดินทางโดยการเช่าเครื่องบินมาทั้งลำ (Charter Flight) ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านเข้ามาทางภาคใต้ก็มีเป็นจำนวนมาก ดังในปี 2523 มีจำนวน 5,868 คน โดยชาวมาเลเซียเป็นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ รองลงมาคือ ชาวออสเตรเลีย ทำให้โรงแรมในภูเก็ตขยายตัวอย่างรวดเร็วมาก จากเดิมที่เคยมีโรงแรมเพียง 6 แห่ง จำนวนห้องพัก 983 ห้องในปี 2520 เพิ่มขึ้นเป็น 35 แห่ง จำนวนห้องพัก 1,643 ห้องในปี 2521 ส่วนในปี 2524 จำนวนโรงแรมเพิ่มขึ้นเป็น 49 แห่ง จำนวนห้องพักเป็น 2,177 ห้อง และยังมีโรงแรมที่ยังไม่เปิดดำเนินการแต่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในปี 2523 แล้วอีก 4 แห่ง ซึ่งจะทำให้มีจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้นอีก 536 ห้อง สำหรับอัตราการเข้าพักในปี 2523 เฉลี่ยร้อยละ 67.1 และคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ¹

อุปสงค์ต่อจำนวนห้องพักในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวฯ ฉบับที่ 5 (ปี 2525-2529)

ในอดีตที่ผ่านมาอุปสงค์ต่อจำนวนห้องพักมากกว่าอุปทานของห้องพัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูกาลท่องเที่ยว สำหรับในอนาคตคนนั้นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมาณการเอาไว้สำหรับช่วงระยะเวลา 5 ปีข้างหน้าคือ ปี 2525-2529

¹ธนาคารกสิกรไทย. "ธุรกิจโรงแรม : ปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยว"
วารสารสรุปข่าวธุรกิจ 12(16-31 ตุลาคม 2524) : 5-12.

โดยได้ตั้งสมมติฐานให้คาดการณ์ทางเศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ และของโลก อยู่ในภาวะปกติ และให้อัตราเพิ่มขึ้นไปตามลักษณะแนวโน้ม โดยวิธีการทางสถิติ จากนั้น จึงคำนวณหาความต้องการห้องพักโรงแรม โดยกำหนดให้ความต้องการห้องพักโรงแรม มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และชาวไทย ระยะเวลาพักเฉลี่ยอัตรา ผู้เข้าพักต่อห้อง และอัตราการเข้าพักโรงแรม (Occupancy Rate)* แล้วจึงใช้วิธีการ เชิงสถิติคำนวณหาค่าของตัวแปรแต่ละตัว แล้วนำมาคำนวณตามสูตรความสัมพันธ์ข้างต้น เพื่อหาจำนวนห้องพัก ผลปรากฏว่า ในปี 2525 ความต้องการห้องพักโรงแรมทั่วประเทศ มีค่าประมาณ 49,590 ห้อง ซึ่งแบ่งเป็น

เขตกรุงเทพมหานคร	17,790	ห้อง
เชียงใหม่	4,370	ห้อง
พัทยา	2,550	ห้อง
สงขลา/หาดใหญ่	4,240	ห้อง
ภูเก็ต	1,840	ห้อง
และจังหวัดอื่น ๆ	8,800	ห้อง

ทั้งนี้เพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยว 2,075,457 คน ตามที่ได้คำนวณแนวโน้มไว้ ในปี 2529 ความต้องการห้องพักทั่วประเทศมีค่าประมาณ 60,871 ห้อง แบ่งเป็น

เขตกรุงเทพฯ	21,995	ห้อง
เชียงใหม่	5,600	ห้อง
พัทยา	4,860	ห้อง
สงขลา/หาดใหญ่	4,970	ห้อง
ภูเก็ต	3,125	ห้อง
และจังหวัดอื่น ๆ	20,320	ห้อง

เพราะคาดหมายว่ามีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นเป็น 2,680,048 คน¹

$$* \text{จำนวนห้องพัก} = \frac{\text{จำนวนนักท่องเที่ยว} \times \text{ระยะเวลาพักเฉลี่ย}}$$

อัตราผู้เข้าพักต่อห้อง \times จำนวนวันใน 1 ปี \times อัตราการเข้าพักในโรง

ษณาการกลกรไทย "ธุรกิจโรงแรม : ปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยว"

ตารางที่ 2.8 เป้าหมายความต้องการห้องพักโรงแรม และการจ้างงานในธุรกิจบริการ
ท่องเที่ยวในช่วงระยะแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 5 (ปี พ.ศ.2525-
2529)

ประเภท	พ.ศ.2525		พ.ศ.2529	
	แนวโน้ม	เป้าหมาย	แนวโน้ม	เป้าหมาย
จำนวนห้องพักโรงแรม (ห้อง)	49,600	51,000	61,000	66,000
การจ้างงานในธุรกิจบริการ ท่องเที่ยว (ล้านคน)	1.6	1.7	1.8	2.0

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

บทบาทของรัฐที่มีต่อธุรกิจโรงแรม

รัฐบาลโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมโรงแรม มาตั้งแต่ปี 2505 ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด แต่ในเดือนกรกฎาคม 2517 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ระงับการส่งเสริมสำหรับเขตกรุงเทพฯ เป็นการชั่วคราว เพราะเห็นว่าจำนวนห้องพักในขณะนั้น เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแล้ว ประกอบกับช่วงวิกฤติการณ์น้ำมันในปี 2516-2517 ทำให้ภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไปซบเซาลงอย่างมาก เกิดภาวะเงินเฟ้อ อันทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาขยายตัวช้าลง

ต่อมาในช่วงปลายปี 2521 รัฐบาลจึงเปิดรับพิจารณาคำขอรับการส่งเสริมการลงทุนใหม่ ในเขตกรุงเทพมหานครอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวซึ่งปรากฏว่าในที่สุดมีผู้ได้รับอนุมัติ 6 ราย และต่อมาในปี 2523 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนก็ได้ให้การอนุมัติอีก 2 ราย รวมเป็น 8 รายด้วยกัน โดยมีจำนวนห้องรวม 4,863 ห้อง โดยแบ่งออกเป็นโรงแรมต่าง ๆ ดังนี้

1. โรงแรมเอเชีย ถนนพญาไท เพิ่มห้อง 465 ห้อง
- * 2. โรงแรมรอยัล ออคิด ซอยกัปตันบุช สีพระยา จำนวน 816 ห้อง
- * 3. โรงแรมเซ็นทรัล พลาซ่า ถนนวิภาวดีรังสิต จำนวน 600 ห้อง
4. โรงแรมแม่น้ำ ยานนาวา จำนวน 722 ห้อง
- * 5. โรงแรมบางกอกพาเลซ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ จำนวน 646 ห้อง
6. โรงแรมคอสโม ถนนวิทย์ จำนวน 600 ห้อง
- * 7. โรงแรมรามาการ์เดน ถนนวิภาวดีรังสิต จำนวน 374 ห้อง
8. โรงแรมรามาทาเฮอร์ ถนนสีลม เพิ่มเติม 650 ห้อง

นอกจากนี้ยังมี โรงแรมท่าอากาศยาน* (300-450 ห้อง) และยังมี
โรงแรมอีก 3 แห่ง ที่ขยายกิจการคือ โรงแรมดุสิตธานีได้สร้างห้องเพิ่มเติม
260 ห้อง, โรงแรมแอมบาสเคอร์ สร้างโรงแรมสูง 25 ชั้น จำนวน 357 ห้อง
และโรงแรมสยามอินเตอร์คอนติเนนตัล ได้สร้างห้องบอลรูมขนาดใหญ่และห้องประชุมเพิ่ม

สำหรับในปี 2524 จากการคาดหมายว่า จำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นใน
อนาคต คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจึงได้เปิดให้ขอรับการส่งเสริมได้ในเขต
กรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม 2524 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2524 และให้แจ้ง
การส่งเสริมกิจการโรงแรมในเขตกรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน 2524 ซึ่งมีผู้
ได้รับอนุมัติ 4 รายดังนี้ คือ

1. โรงแรมฮิลตันบางกอก (Hiltion International Bangkok At
Park Nai Lert Hotel) จำนวน 400 ห้อง ที่ซอยสมคิด ถนนวิทย์
2. โรงแรมแชร้งกริลา (Shangarila Hotel) จำนวน 769
ห้อง ที่ซอยวัดสวนพลู ถนนเจริญกรุง
3. โรงแรมรอยัลคลิฟบีช (Royal Cliff Beach Hotel) จำนวน
1,020 ห้อง ที่ถนนรัชดาภิเษก แขวงช่องนนทรี พระโขนง

*เปิดดำเนินการเมื่อปลายปีที่แล้ว

4. โรงแรมแปซิฟิก (Pacific Hotel) จำนวนห้อง 689 ห้อง ที่ถนน
รัชดาภิเษก แขวงสามเสนนอก ห้วยขวาง

โรงแรมทั้ง 4 แห่ง ที่จะสร้างขึ้นในกรุงเทพฯ จะมีห้องพักรวม 3,259 ห้อง

ดังนั้น ในปัจจุบันจึงมีกิจการโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ในเขตกรุงเทพฯ ที่เปิดดำเนินการแล้ว 23 ราย และที่ยังไม่ได้เปิดดำเนินการ 12 ราย ส่วนในต่างจังหวัด นั้นมีโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริมและเปิดดำเนินการแล้ว 67 ราย ทั้งนี้เป็นโรงแรมที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญดังต่อไปนี้ คือ พัทยา 10 ราย, เชียงใหม่ 8 ราย, สงขลา 9 ราย และภูเก็ต 5 ราย นอกจากนั้นกระจายไปตามจังหวัดต่าง ๆ¹

จำนวนห้องพักโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนภายในเขตกรุงเทพมหานคร จะสามารถแสดงให้เห็นได้ดังตารางที่ 2.9 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 2.9 จำนวนห้องพักโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนภายในเขตกรุงเทพฯ
2515-2524

ปี	จำนวนห้องพักที่ได้รับการส่งเสริม (ห้อง)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	อัตราส่วนต่อจำนวนห้องพักในกรุงเทพมหานคร
2515	4,796	-	53.1
2516	4,796	-	49.2
2517	4,796	-	48.6
2518	5,793	24.5	56.0
2519	6,176	6.6	58.9

¹ธนาคารกสิกรไทย. "ธุรกิจโรงแรม : ปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยว"
วารสารสรุปข่าวธุรกิจ 12(16-31 ตุลาคม 2524) : 5-12

ตารางที่ 2.9 (ต่อ)

ปี	จำนวนห้องพักที่ รับการส่งเสริม(ห้อง)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง(%)	อัตราส่วนต่อจำนวน ห้องพักในกรุงเทพมหานคร
2520	6,449	4.4	58.0
2521	7,206	11.7	63.8
2522	7,476	3.7	66.0
2523	8,111	8.5	68.0
2524	9,131	12.6	66.1

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ในการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมโรงแรมนั้น คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้กำหนดเงื่อนไขของกิจการโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครที่ขอรับการส่งเสริม โดยกิจการโรงแรมดังกล่าวจะต้องมีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 600 ห้องขึ้นไปสำหรับรายใหม่ ส่วนรายที่ขยายกิจการจำนวนห้องพักที่เพิ่มใหม่รวมกับที่มีอยู่แล้วไม่น้อยกว่า 600 ห้อง และจะต้องเป็นโรงแรมมาตรฐานชั้นพิเศษ ทั้งยังมีการกำหนดเงื่อนไขที่จะต้องแจ้งสถานที่ตั้งที่แน่นอนรวมทั้งในการยื่นคำขอรับการส่งเสริมจะต้องแสดงหลักฐานสิทธิครอบครอง หรือสิทธิในการใช้ที่ดินสำหรับการก่อสร้างโรงแรม ตลอดจนจะต้องแสดงแบบแปลนแผนผังสำหรับการก่อสร้างโรงแรมในลักษณะที่สมบูรณ์เพียงพอ เพื่อพิจารณาได้ว่าเข้าหลักเกณฑ์ของโรงแรมมาตรฐานพิเศษตามมาตรฐานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังกำหนดอัตราส่วนระหว่างเงินกู้ยืมจกทะเบียนที่ชำระแล้วไม่สูงกว่า 1.5 : 1 ด้วย ทั้งนี้จะต้องวางเงินค้ำประกัน 20,000 บาทต่อห้อง ซึ่งเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นจากเดิมที่กำหนดไว้ 2,000 บาทต่อห้อง¹

¹ธนาคารกสิกรไทย. "ปัญหาอุปทานส่วนเกินของห้องพักโรงแรม"
วารสารสรุปข่าวธุรกิจ 13(16-31 สิงหาคม 2525) : 5-13.

ในแง่ของธุรกิจโรงแรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย (BOI) นั้นจะได้รับสิทธิประโยชน์ ดังต่อไปนี้ ทั้งหมดหรือบางประการ คือ

1. ได้รับยกเว้นการเสียภาษีอากรขาเข้า และภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักร ส่วนประกอบและวัสดุที่จำเป็นในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย
2. อาจได้รับการลดภาษีอากรขาเข้า และภาษีการค้าสำหรับวัตถุดิบและวัสดุที่จำเป็นที่ใช้ในการผลิต
3. ได้รับสิทธิในการนำช่างฝีมือ หรือผู้ชำนาญการ ซึ่งเป็นคนต่างถิ่นเข้ามาในประเทศไทย นอกเหนือไปจากอัตราจำนวนคนเข้าเมืองตามอัตราปกติ
4. สำหรับบริษัทที่ดำเนินการโดยคนต่างถิ่นได้รับอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน หรือ ประกอบอุตสาหกรรมได้¹

ในขณะที่รัฐบาลให้การส่งเสริมแก่อุตสาหกรรมประเภทนี้ รัฐบาลก็ดำเนินการมาตรการบางประการทำเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ ที่สำคัญยิ่งก็คือ มาตรการเพิ่มอัตราภาษีการค้าที่เรียกเก็บจากค่าที่พักในอัตราร้อยละ 16.5 ตั้งแต่ต้นปี 2522 ซึ่งเดิมเคยเก็บเพียงร้อยละ 8.25 ทั้งนี้เป็นการเพิ่มอัตราภาษีอีก 1 เท่าตัว นอกจากนี้ภาษีอาหารและเครื่องใช้ในคอฟฟี่ชอป และภัตตาคารซึ่งเป็นธุรกิจที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับอุตสาหกรรมโรงแรมก็เพิ่มจากร้อยละ 5.5 เป็นร้อยละ 8.25 แต่ถ้าเป็นคลับหรืออื่นใดที่มีคนครีบบรรเลงจะต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 11 และถ้ามีการเต้นรำ เช่น ไนต์คลับ, ดิสโก้คลับ เสียภาษีในอัตราร้อยละ 16.5 (เก็บร้อยละ 11)

การลงทุนในกิจการธุรกิจโรงแรม

การลงทุนประกอบธุรกิจโรงแรมในภาวะปัจจุบันนี้จำเป็นจะต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก อันมีสาเหตุหลายประการ อาทิเช่น ภาวะเงินเฟ้อและวิกฤติการณ์น้ำมันมีผล

¹อนุวัตร โภศลและคณะ. "การวิเคราะห์การดำเนินงานของโรงแรมชั้นหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร" วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 2 (ธันวาคม 2522) : 46-57.

ทำให้วัสดุก่อสร้าง และค่าแรงสูงขึ้นกว่าเดิมเป็นอันมาก ดังนั้น เงินลงทุนส่วนใหญ่ประมาณ 90% จะจมลงไปกับค่าที่ดินซึ่งในกรุงเทพฯ มีราคาแพงมาก ค่าก่อสร้างอาคาร เงินก้อนใหญ่ ยังหมดไปกับการตกแต่งภายใน เพราะโรงแรมต้องขายความหรูหราคุ้มเพียบเพื่อบริการ ลูกค้าที่จะมาใช้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงแรมชั้นหนึ่งจะพยายามแข่งขันกันที่จะสร้าง และตกแต่งโรงแรมของตนให้หรูหรากว่าโรงแรมอื่น ๆ

ลักษณะของการประกอบธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยนั้นแม้ทั้งที่เป็นกิจการ เจ้าของคนเดียว หุ้นส่วน และบริษัทจำกัด ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของโรงแรมด้วย เพราะ ถ้าเป็นโรงแรมขนาดกลางและขนาดใหญ่จะต้องลงทุนมาก ต้องใช้พนักงานเป็นจำนวนมาก ในการให้บริการควรต้องเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด จึงจะสามารถหาทุนได้พอ

ธุรกิจโรงแรมส่วนใหญ่จะเป็นของคนไทย มีบางโรงแรมที่มีขนาดใหญ่ ๆ เท่านั้นที่มีชาวต่างประเทศเข้าร่วมลงทุนด้วย โดยเฉพาะกรณีของโรงแรมชั้นหนึ่งใน ประเทศไทยสามารถแยกจัดตามลักษณะของการลงทุนได้ดังนี้ คือ¹

- ก. โรงแรมที่ลงทุนโดยคนไทย 100 เปอร์เซ็นต์ มี
- โรงแรมเพชรศิเคนส์
 - โรงแรมมณเฑียร
 - โรงแรมแอมบาสเคอร์
 - โรงแรมเอราวัณ เป็นต้น

¹ อนุวัตร โกศล และคณะ. "การวิเคราะห์การดำเนินงานของโรงแรมชั้นหนึ่งใน เขตกรุงเทพมหานคร" วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 2(ธันวาคม 2522) : 46-57

ข. โรงแรมที่มีชาวต่างประเทศร่วมลงทุนด้วย¹

- โรงแรมकुสิคธานี
- โรงแรมโอเรียนเต็ล
- โรงแรมรามาร์คเคน
- โรงแรมอินทรา
- โรงแรมนารายณ์
- โรงแรมเซอรากัน
- โรงแรมสยามอินเตอร์ คอนติเนนตัล
- โรงแรมเฟิร์สท
- โรงแรมมิโนราห์
- โรงแรมแมนคาร์นิ เป็นต้น

จากการศึกษาถึงโครงสร้างเงินทุนของโรงแรมชั้นหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถจะแยกลักษณะของการลงทุนได้ดังนี้ คือ²

¹กิจการประกอบธุรกิจโรงแรม เป็นธุรกิจหนึ่งในประเภทของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281, ว่าด้วยธุรกิจต่างค้าที่อยู่ในบัญชีประเภท ข. หมวด 4 โดยกล่าวว่า ในธุรกิจนี้จะมีคนต่างค้าเข้าร่วมทุนจดทะเบียนได้ไม่เกิน 49 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนทุนจดทะเบียนทั้งหมด

²อนุวัตร โทศล และคณะ. "การวิเคราะห์การดำเนินงานของโรงแรมชั้นหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร" วารสารจุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 2 (ธันวาคม 2522) : 46-57.

ชาวไทย	ลงทุนในโรงแรมชั้นหนึ่งในเขตกรุงเทพฯ	ประมาณ	88.27%
ชาวอเมริกัน	"	"	3.24%
ชาวฮ่องกง	"	"	3.24%
ชาวอังกฤษ	"	"	2.03%
ชาวมาเลเซีย	"	"	1.29%
ชาวญี่ปุ่น	"	"	0.83%
ชาวฟิลิปปินส์	"	"	0.66%
ชาวจีน	"	"	0.32%
ชาวปานามา	"	"	0.12%
ชาวอินเดีย	"	"	0.01%

กำลังคนในธุรกิจโรงแรม

ในธุรกิจโรงแรมอาจจัดแบ่งพนักงานออกได้เป็น 4 ระดับคือ

ระดับที่ 1 งานที่ไม่ต้องใช้เทคนิค เช่น พนักงานยกกระเป๋า บริการ พนักงานทำความสะอาด เสมียน ฯลฯ มีจำนวนถึงประมาณร้อยละ 75 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าอาชีวศึกษา

ระดับที่ 2 งานที่ใช้เทคนิคระดับกลาง เช่น พนักงานผสมเครื่องดื่ม หัวหน้าบริการ เลขาแผนก ฯลฯ มีจำนวนประมาณร้อยละ 16 มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

ระดับที่ 3 งานเหนือกว่าระดับเทคนิค เช่น ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก ผู้จัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ ฯลฯ มีจำนวนประมาณร้อยละ 6 ส่วนใหญ่มีการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย หรือได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษ

ระดับที่ 4 งานบริหาร เช่น ผู้อำนวยการบริหาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการบริหาร รองประธานฝ่ายจัดการ ผู้อำนวยการการตลาด ฯลฯ มีจำนวนประมาณร้อยละ 8 มีการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย หรือได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษ¹

¹ท.ท.ท. "กำลังคนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว" "แผนพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) : 22-23

จากสรุปรายงานวิจัย "เรื่องการสร้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว"
โดยรองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม สุวักดิ์ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์ ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2523 จะเห็นว่า ธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่ทำให้เกิด
การจ้างงานขึ้น กล่าวคือ

จำนวนพนักงานต่อห้องพักในภาคต่าง ๆ เป็นดังนี้ ¹

กรุงเทพมหานคร	1.326	คนต่อห้องพัก
ภาคกลาง	1.315	คนต่อห้องพัก
ภาคเหนือ	0.634	คนต่อห้องพัก
ภาคใต้	0.727	คนต่อห้องพัก
เฉลี่ยทั่วประเทศ	1.098	คนต่อห้องพัก

จึงเห็นได้ว่า ธุรกิจโรงแรมที่ได้มาตรฐานและขนาดใหญ่ประมาณ 400 ห้องขึ้นไป
จะใช้แรงงานโรงแรมละประมาณ 700-800 คน จึงนับว่าธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่ต้อง
ใช้แรงงานมากประเภทหนึ่ง เมื่อเทียบกับธุรกิจประเภทอื่น ๆ

นอกจากนี้ธุรกิจโรงแรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ประเทศได้รับรายได้จากนักท่องเที่ยว
เพิ่มขึ้นเท่านั้น ได้มีการประมาณค่าอาหาร และห้องพักขั้นต่ำของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวัน
โดยเฉลี่ยไว้ ดังแสดงในตารางที่ 2.10

ตารางที่ 2.10 ค่าอาหารและห้องพักขั้นต่ำของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวันโดยเฉลี่ย

<u>โรงแรมกลุ่มที่</u>	<u>นักท่องเที่ยวใช้จ่ายอาหาร และห้องพัก เฉลี่ย/คน/วัน (บาท)</u>
1	1,126

¹ ท.ท.ท. "เรื่องนารู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว" รายงานข่าวในวงการ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มกราคม 2524 : 50-53

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

<u>โรงแรมกลุ่มที่</u>	<u>นักท่องเที่ยวใช้จ่ายอาหาร และห้องพัก เฉลี่ย/คน/วัน (บาท)</u>
2	608
3	363
4	278

ที่มา : หน่วยงานรวบรวม และวิเคราะห์ข่าวสารของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
เมษายน 2522

ในค่านคุณภาพการบริการของโรงแรมในประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับโรงแรมในต่างประเทศนั้น นิตยสารการท่องเที่ยวของอังกฤษชื่อ Harpers and Queen ได้จัดอันดับโรงแรมในประเทศไทย 2 แห่ง อยู่ในกลุ่มโรงแรมที่ดีที่สุดในโลก 300 แห่ง คือ โรงแรมโอเรียนเต็ล และโรงแรมสยามอินเตอร์ คอนติเนนตัล¹

สำหรับในปีนี้ จากการสำรวจค่านธุรกิจโรงแรม เพื่อการจัดอันดับโรงแรมที่ดีที่สุดในโลก ซึ่งจัดโดยวารสาร "Institutional Investor" แห่งนิวยอร์ก ได้จัดอันดับให้โรงแรมโอเรียนเต็ล เป็นโรงแรมอันดับที่หนึ่งของโรงแรมที่ดีที่สุดประจำปีนี้ ดังตารางที่ 2.11 นี้

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹อนุวัตร โภศล "การวิเคราะห์ทางการเงินของโรงแรมชั้นนำในประเทศไทย โดยเปรียบเทียบโรงแรมที่ลงทุนโดยคนไทยกับโรงแรมที่มีชาวต่างชาติร่วมลงทุนด้วย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการธนาคาร และการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.11 การจัดอันดับ 10 โรงแรมยอดเยี่ยมของโลกในปี พ.ศ. 2524

อันดับที่	ชื่อโรงแรม	เมือง
1	โอเรียนเต็ล (Oriental)	กรุงเทพฯ
2	โอคุรา (Okura)	โตเกียว
3	แมนคาร์นิน (Mandarin)	ฮ่องกง
4	แซงกรีลา (Shangri-la)	สิงคโปร์
5	โดลเดอร์แกรนด์ (Dolder Grand)	ซูริก
6	ริทซ์ (The Ritz)	กรุงแมดริด
7	เพนินซูลา (Peninsula)	ฮ่องกง
8	คาไร (Carlyle)	นิวยอร์ก
9	บอไอแลค (Baur Aulac)	ซูริก
10	ริทซ์ (The Ritz)	ปารีส

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ธุรกิจโรงแรมเป็นปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เป็นแหล่งทำรายได้เข้าประเทศได้มากจากการใช้จ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศอันเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถก่อให้เกิดการจ้างงานสูง เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานมากประเภทหนึ่ง ดังนั้น การลงทุนและพัฒนาสถานที่พักหรือ อุตสาหกรรมโรงแรมให้ก้าวหน้าทันสมัย สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมาก